

Nr 128.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av två av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd, avseende vissa sociala ändamål.

(3:e avd.)

1:o) **Lån till Stockholms stadsmission för inrättande vid skyddshemmet Skarvik—Tallåsen av nya avdelningar.** I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t (punkt 9, sid. 6 och 7, av det vid propositionen under rubrik »Kapitalbudgeten Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden) föreslagit riksdagen att till Lån till Stockholms stadsmission för inrättande vid skyddshemmet Skarvik-Tallåsen av nya avdelningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 177 år 1937 medgav riksdagen, att åt Stockholms stadsmission finge för inrättande av nya avdelningar vid stadsmissionens skyddshem Skarvik-Tallåsen i huvudsaklig överensstämmelse med de i propositionen förordade villkoren beviljas lån å 360,000 kronor, att utgå med 180,000 kronor under budgetåret 1937/38 och 180,000 kronor under budgetåret 1938/39. Tillika anvisade riksdagen för förstberörda budgetår såsom kapitalökning för fonden för låneunderstöd till nämnda ändamål ett reservationsanslag av 180,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Kungl. Maj:t föreslår nu, att återstående belopp anvisas för nästa budgetår.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd till *Lån till Stockholms stadsmission för inrättande vid skyddshemmet Skarvik-Tallåsen av nya avdelningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

2:o) **Lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12, sid. 8—15, av förenämnda utdrag av statsrådsprotokollet) att till Lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,317,000 kronor.

Enligt av svenska kustsanatoriernas samorganisation lämnade uppgifter häfta de till organisationen hörande anstalterna alltjämt i skuld för vissa ny-, till- och ombyggnadslån. Lånen och de årliga räntorna därå fördela sig å de skilda anstalterna med följande belopp, nämligen:

	Lån kronor	Ränta kronor
Kustsanatoriet i Barkåkra	250,000	8,125
Styrsö kustsanatorium	150,000	4,875
Apelvikens kustsanatorium	732,000	23,790
Solhems barnsanatorium	285,000	9,550
	<hr/>	<hr/>
	Summa kronor 1,417,000	46,340

Vid framläggandet av det förslag till nya grunder för statsbidrag till hit-hörande anstalters drift, som godkändes av 1936 års riksdag, förutsatte Kungl. Maj:t, att därest avkastningen av tillgängliga fonder och dylikt icke försloge till förräntning och amortering av ifrågavarande lån, skulle regleringen därav göras till föremål för särskild utredning. Riksdagen gjorde häremot ingen erinran.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har *medicinalstyrelsen* nu verkställt en dylik utredning samt med skrivelse den 17 juni 1937 framlagt förslag i ämnet.

Styrelsen har därvid funnit styrkt, att de värdehandlingar och kontanta medel, varöver huvudmännen för Styrsö kustsanatorium, Apelvikens kustsanatorium och Solhems barnsanatorium fritt förfogade, utgjordes av i förhållande till verksamheten skäligen blygsamma belopp samt praktiskt taget saknades, då det gällde Solhems barnsanatorium. Sanatoriernas egentliga tillgångar utgjordes av fonder och donationer, vilka i stor utsträckning placerats i sanatoriebyggnaderna. Styrelsen anser det därför vara ådagalagt, att avkastningen av tillgängliga fonder och dylikt icke skulle vid någon av dessa tre anstalter förslå till täckande av deras utgifter för förräntning och amortering av lån för ny-, till- och ombyggnadsarbeten. Styrelsen har tillika konstaterat, att då enligt gällande bestämmelser statsbidraget icke för något år må överstiga skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader — vari icke inräknas ränta å byggnadslån — å ena samt summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster å andra sidan, kan icke heller å driften erhållas något överskott, som kan användas till förräntning av dessa anstalters byggnadslån.

Beträffande kustsanatoriet i Barkåkra har styrelsen funnit, att anstalten den 31 december 1936 å löpande bankräkningar ägde ett tillgodohavande å 118,227 kronor samt att därav 100,000 kronor vore avsedda för inbetalning av ett år 1925 hos pensionsstyrelsen upptaget lån. Efter inbetalning av berörda post å 100,000 kronor kunde alltså anstalten fritt disponera ett belopp av högst 20,000 kronor.

Styrelsen anser med stöd härav erforderligt, att en reglering av samtliga fyra anstalters byggnadslån kommer till stånd. I sådant syfte föreslår styrelsen, att anslag anvisas för likvidering av förenämnda lån med undantag för det belopp å 100,000 kronor, som vid Barkåkra kustsanatorium avsatts för

amorteringsändamål. Styrelsen föreslår tillika, att staten gäldar ränta å lånen från den 1 juli 1937 till dess regleringen genomförts.

Över medicinalstyrelsens förslag har *statskontoret* yttrat sig och därvid förordat, att staten skulle på det sättet övertaga de utestående lånen, att statsverket inträdde såsom långgivare, i den mån lånen icke kunde gäldas av tillgängliga medel. För att ernå det av medicinalstyrelsen avsedda syftet vore det därvid erforderligt att för statslånen medgiva amorterings- och räntefrihet, så länge anstalterna på ett ändamålsenligt sätt dreve sin nuvarande verksamhet. För beredande av medel för de sålunda ifrågasatta statslånen föreslog statskontoret vidare, att såsom kapitalökning för fonden för låneunderstöd till nämnda ändamål skulle under nästa budgetår äskas ett reservationsanslag av 1,317,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel. Därest Kungl. Maj:t skulle finna medicinalstyrelsens förslag om gäldande jämväl av de på lånen för tiden efter den 1 juli 1937 belöpande räntorna förtjänt av tillmötesgående, borde enligt statskontorets mening därför erforderliga medel äskas såsom särskilt anslag under riksstatens femte huvudtitel.

Föredragande departementschefen har för egen del anfört följande.

Även jag finner utredningen giva vid handen, att en reglering av ifrågasvarande anstalters byggnadslån bör äga rum och att statens medverkan därvid icke torde kunna undvaras. Jag delar ock medicinalstyrelsens uppfattning, att en dylik reglering icke bör ske genom en höjning av det statsbidragsbelopp eller den patientavgift, som fastställts av 1936 års riksdag. Där emot kan jag, i likhet med statskontoret, icke finna tillräcklig anledning föreligga att, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, helt befria anstalterna från nu berörda skulder. Den av statskontoret i denna del förordade anordningen synes mig på ett smidigare sätt anpassad efter den föreliggande situationen och samtidigt fullt tillgodose det syfte, styrelsen velat vinna genom regleringen. Jag förordar alltså, att staten, i den mån så erfordras, inträder i de nuvarande långgivarnas ställe samt medgiver amorterings- och räntefrihet, så länge anstalterna användas för sitt nuvarande ändamål. Jag förutsätter därvid, dels att lånesumman för kustsanatoriet i Barkåkra genom huvudmannens försorg nedbringas till 150,000 kronor, dels ock att för de av staten övertagna lånen å tillhoppa högst 1,317,000 kronor skola ställas samma säkerheter som för de nuvarande eller ock andra, vilka statskontoret i egenskap av utbetalningsmyndighet kan finna betryggande. Tillika torde såsom villkor för lånen böra föreskrivas, att anstalternas huvudmän utan Kungl. Maj:ts medgivande icke må upptaga nya lån för byggnads- eller liknande ändamål, ej heller nedlägga eller väsentligen förändra verksamheten vid vederbörande anstalt. Det synes härjämte önskvärt, att erforderliga åtgärder för lånens reglering vidtagas snarast möjligt och på sådant sätt, att regleringen är verkställd senast den 1 januari 1939.

Vad härefter angår frågan om gäldandet av de räntor, som belöpa å lånen för tiden från och med den 1 juli 1937, då de nya statsbidragsgrunderna trätt i kraft, till och med den dag, staten inträder som långgivare, tala enligt min uppfattning i stort sett samma skäl för att staten i detta fall träder emellan som i fråga om kapitalbeloppen. I enlighet härmed har jag i samband med behandling under femte huvudtiteln (punkten 121) av uppkommet spörsmål rörande täckande av emotsedda driftunderskott vid hithörande anstalter under kalenderåren 1937 och 1938 förutsatt, att de i sådant hänseende påkallade stödåtgärderna från statens sida skulle omfatta jämväl utgifter för

räntor å de upptagna byggnadslånen för tiden från och med den 1 juli 1937, intill dess reglering av lånen ägt rum. Godtages det förslag, jag därutinnan framlagt, torde denna fråga erhålla en tillfredsställande lösning och alltså i förevarande sammanhang icke kräva ytterligare beaktande.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, är Kungl. Maj:ts förevarande förslag i viss mån att betrakta som en följd av de tidigare fastställda grunderna för statsbidrag till driften av hithörande anstalter. Med hänsyn härtill och till vad föredragande departementschefen i övrigt anfört finner sig utskottet böra tillstyrka, att medel anvisas för reglering av ifrågavarande lån på sätt departementschefen förordat.

Under åberopande härav och under hänvisning till att riksdagen redan tidigare bifallit Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser de å lånen belöpande räntorna för tiden efter den 1 juli 1937, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd till *Lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,317,000 kronor.

Stockholm den 6 maj 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Bergström*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Carlström*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Larsson* i Varberg, *Magnusson* i Kalmar och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Persson* i Falla, *Svensson*, *Ward*, *Isacson*, *Weijne*, *Andersson* i Malmö och *Hansson* i Rubbestad.